

KULTURSTRATEGI FOR
BERGEN KOMMUNE

2015 ————— 2025

Kulturbyen Bergen

– i forkant internasjonalt

ET LIV ER AVTRYKK av utallige erfaringer. Blant de erfaringene som definerer oss som personligheter, er disse underlige, magiske og slitesterke erfaringene som skjer i møtet med det som kalles kunst og kunstverk. Å spørre hva kunst betyr for oss, er derfor det samme som å spørre hva erfaringer dypst sett betyr for oss. Hvordan vi definerer oss selv, avhenger av hvilke erfaringer vi har gjort oss. Derfor er opplevelsen av oss selv også avhengig av hva vi kan få (lov til å) oppleve utenfor oss selv. Og siden vi lever våre liv på et sted, innenfor en gitt tid, vil tilgangen til erfaringer på disse stedene, innenfor denne tiden bli så avgjørende – for hver enkelt av oss. Bergen er et slikt sted. Årene som ligger foran oss blir en slik tid. Nye kunsterfaringer vil (alltid) fordre nytenkende kunst. Nytenkende kunst vil (alltid) kreve nytenkende kunstpolitikk. Kulturpolitikk betyr for meg å sikre, utvikle og utvide byen Bergen som et flerstemt og – ikke minst – (alltid) nystemt erfaringsrom.

Tore Vagn Lid

INNHOLDSFORTEGNELSE

BYEN BERGEN SOM ERFARINGSROM	3
KULTURBYRÅDENS FORORD	6
KULTURSTRATEGI 2015 — 2025	8
DETTE OPPNÅDDE VI I PERIODEN 2003 — 2013	9
VÅR VISJON FOR KULTURBYEN BERGEN 201 — 2025	12

SATSINGSOMRÅDER 2015 — 2025

KULTURBYEN BERGEN MOT 2025	32
DEN EVENTYRLIGE BYEN	33
BYSTYRETS VEDTAK AV BERGENS KULTURSTRATEGI 2015 — 2025	34

BERGENS KULTURSTRATEGI FOR PERIODEN 2015 — 2025 bygger videre på den positive utviklingen der byen sees som et laboratorium for eksperimentering, dristighet og åpenhet for nye impulser.

Bergen er en smeltedigel for kunst- og kultur der historie og samtid brytes i et mangfold av nyanser og variasjoner og der det satses både spisst og bredt. Bergen er en produserende kulturby med en innholdsproduksjon av høy kvalitet. Produsentene er representert i alle fagområder bla. frivillig kulturliv, offentlige og private kulturinstitusjoner og de frie kunstfeltene. Disse bidrar til et vitalt og bredt kunst- og kulturliv, som gir attraktivitet, godt omdømme og gode opplevelser for befolkningen og tilreisende. Vekstpotensial finnes i byens mange talenter innen samtlige kunstsjangre og kulturuttrykk. Alt dette utgjør grunnlaget for et sterkt og livskraftig kulturpolitisk område, som gjør Bergen i stand til å sette dagsorden både nasjonalt og internasjonalt.

Bergen rommer med andre ord alle de perspektiver som trengs for å være i forkant som kulturby. Byrådet har derfor endret visjonen i kulturstrategien for Bergen for perioden 2015 — 2025 til «Kulturbyen Bergen – i forkant internasjonalt».

Kommuneplanens samfunnsdel viser retning for byens utvikling på et overordnet nivå for alle samfunnsområder. Kulturstrategien bygger opp under mange av de føringer som samfunnsdelen vektlegger. Dette viser potensialet som kunst- og kulturpolitikken representerer for Bergen.

Som kulturbyråd ønsker jeg gjennom dette kulturstrategiske plandokumentet å skape et fremtidsbilde som kan gi grunnlag for valg, forene byens krefter og være pådriver for en tydelig og fremtidsrettet kunst- og kulturpolitikk. Kulturstrategi 2015 — 2025 angir Bergen kommunes langsiktige kurs og vil være et overordnet referansedokument for det videre arbeidet innenfor alle kunst- og kulturområder.

Jeg vil takke alle enkeltpersoner, små og store aktører innen kunst- og kulturlivet, og kommunens egen kulturadministrasjon som har vært involvert i utarbeidelsen av dette overordnede, strategiske dokumentet.

Kulturstrategien, innenfor de satsingsområder den vektlegger, søker å styrke alle kunst- og kultur miljøer samtidig som den gir merverdi for bysamfunn og publikum. Kulturbyen Bergen skal være i forkant internasjonalt og samtidig godt forankret lokalt.

Helge Stormoen

BYRÅD FOR KULTUR, NÆRING, IDRETT OG KIRKE

DET KULTURSTRATEGISKE PLANDOKUMENTET 2003 – 2013 har vært et meget godt verktøy og fungert som en overordnet «ledestjerne» for politikktutforming og utvikling av fagplaner på kunst- og kulturområdet. Strategiens 9 satsingsområder er operasjonalisert gjennom konkrete handlingsplaner og fagplaner.

I arbeidet med å utvikle en kulturstrategi for de neste 10 årene har mange aktører fra bredden i kunst- og kulturlivet deltatt i innspillskonferanser, dialogmøter og workshops. Det har vært en god og fruktbar prosess, der utfordringer og muligheter for de neste 10 årene er drøftet og belyst gjennom foredrag, meningsutveksling og debatt.

En gjennomgående tråd i innspillene er at byens samlede kunst- og kulturmiljø trekker fram mange av de samme utfordringene og mulighetene. Disse er knyttet til byens utvikling og vekst, til kommunikasjon og kompetanse i bred forstand og til byens særpreg og identitet. Derfor er kulturstrategien inndelt i utvalgte overordnede satsingsområder som ansees som relevante for alle kunst- og kulturaktører. Innenfor disse områdene belyses kulturbyens fortrinn og utfordringer, og utfra dette er det formulert strategiske grep som skal bidra til å løfte kunst- og kulturfeltet inn i framtiden på en forsterket måte.

ET LANGSIKTIG OG OFFENSIVT kunst- og kulturperspektiv har fungert veiledende i forhold til politiske prioriteringer og planarbeid, og skapt en forutsigbar og tillitvekkende kunst- og kulturpolitisk satsing:

- — Byens kunst og kulturliv har hatt en sterk og dynamisk utvikling i tråd med visjonen i strategien.
- — Strategiens føringer om kunst og kultur som en drivende sektorovergripende utviklingsfaktor, har skapt nye allianser og økt bevissthet om kulturens betydning i Bergen kommune.
- — Kunst og kulturs betydning som drivkraft for bysamfunnets utvikling har gitt byen en sterkere profil, identitet og omdømme både nasjonalt og internasjonalt.

Bergen framstår i 2014 som en mangfoldig og nyskapende kulturby, som i internasjonal sammenheng ofte trekkes fram som Norges mest interessante samtidskunstby. Tilbakemeldinger fra kunst- og kulturlivet, omtale i media og respons fra publikum viser at Bergens renommé som kunst- og kulturby har blitt betydelig styrket i den foregående 10-årsperioden.

NOEN RESULTATER

- — 15 store fagplaner/fagprogram for ulike politikkkfelt og målgrupper, blant annet kunstplanen (rullert for perioden 2013 — 2017), amatørkulturplanen, plan for arkiv, bibliotek og museum, ungdomsprogrammene Signatur I og II, kulturarenaplan (rullert for perioden 2013 — 2016), plan for internasjonal utveksling, plan for mennesker med utviklingshemming, filmmelding og graffitiplan.
- — Finansiell medvirkning til opprustning og etablering av 17 kulturhus/øvings- og produksjonslokaler/museer, blant annet USF, Grieghallen, Cornerteateret, Østre, Litteraturhuset, Fana Kulturhus, Kunsthallen, Bergen Kjøtt, øvingsbingene, Bergen Senter for Elektronisk Kunst (BEK), og Sandviksbodene/Museum Vest.

- — Det er etablert et tyvetalls nye kunstnerdrevne gallerier og atelierfelleskap med støtte fra Bergen kommune.
- — Opptrapping av åpne prosjektmidler innen alle kunst- og kulturfelt, samt stipend til profesjonelle kunstnere og kulturarbeidere. Sterk satsing på kunst i offentlige rom som skoler, kulturhus og sykehjem. Denne kunsten og alle tidligere gaver og innkjøp av Bergen kommune er systematisk gjennomgått og registrert.
- — En kraftig økning i statlige tilskudd til aktører i Bergen via Kulturdepartementet, Norsk kulturfond, Norsk Filminstitutt og UD (via OCA m.fl.).
- — Utbygging av biblioteket, konsoliderte museer og etablering av egne stiftelser. Nye lokaler, opprettelse av sentralarkiv/dokumentsenter, digitaliseringsprosjekter og nettformidling etablert av Bergen byarkiv.
- — Satsing på ytringsfrihet og demokrati, bl.a. ved å etablere Bergen som friby for forfulgte forfattere.
- — Tatt initiativ til og medvirket til etablering av 6 nettverksorganisasjoner: Visp, Proscen, Amatørkulturrådet, Media Region Bergen, Spillmakerlauget og Design Region Bergen.
- — Vestnorsk Filmsenter er betydelig styrket og inkluderer kommunale midler til manusutvikling, talentsatsing, bransjeutviklende tiltak og produksjon.
- — Etablering av 3 nye kommunale aksjeselskap; Fuzz, Buzz og Bergen Assembly.
- — Bergen Assembly, den nye store samtidskunstfestivalen innen visuell kunst, ble første gang gjennomført i 2013.
- — Flere nye festivaler for alle målgrupper og innen flere sjangre; Ung 09, -11 og -13, EKKO, Borealis, BIME, Performance Art Bergen, Perfect Sounds Forever, Beyond the Gates og Mini- Midi- Maxi.

- — Kulturtilbudet til barn og unge har vokst betydelig, og svært mange av de profesjonelle aktørene innen kunst og kultur har egne aktiviteter rettet mot denne målgruppen. Eksempler er Bergen Kunsthall, Festspillene, S12, Litteraturhuset, Stiftelsen 3,14, Bergen offentlige bibliotek, Bergenfest og Bergen Internasjonale Filmfestival.
- — Flere tverrsektorielle prosjekt og plansamarbeid er utviklet, så som Kunst, kultur og psykisk helse, Den kulturelle spaserstokken, og kunst til Bybanen. Medvirket i byutviklingsprosjekter som blant annet Ny Energi rundt Damsgård med de nye kulturhusene Ny-Krohnborg og Cornerteateret.
- — Nye lokaler og ny organisasjon for BIKS, etablering av Stiftelsen Fargespill etter 4 år som kommunal virksomhet og samordning av Bergen Kulturskole og Barnas Kulturhus.
- — Norsk Publikumsutvikling ble etablert med 2-årig kommunal driftsstøtte.

VÅR VISJON FOR KULTURBYEN BERGEN 2015 ————— 2025

Kulturbyen Bergen – i forkant internasjonalt

12

MED POSISJONER SOM —————

- — Et velrenommert kunst- og kulturliv i verdensklasse
- — Et kunnskapsbasert, innovativt og risikovillig kulturfelt
- — Et mangfold av kulturopplevelser av høy kvalitet - for alle
- — Høy kunst- og kulturkompetanse blant innbyggerne
- — En utviklingsstrategi for byen hvor kunst og kultur står sentralt

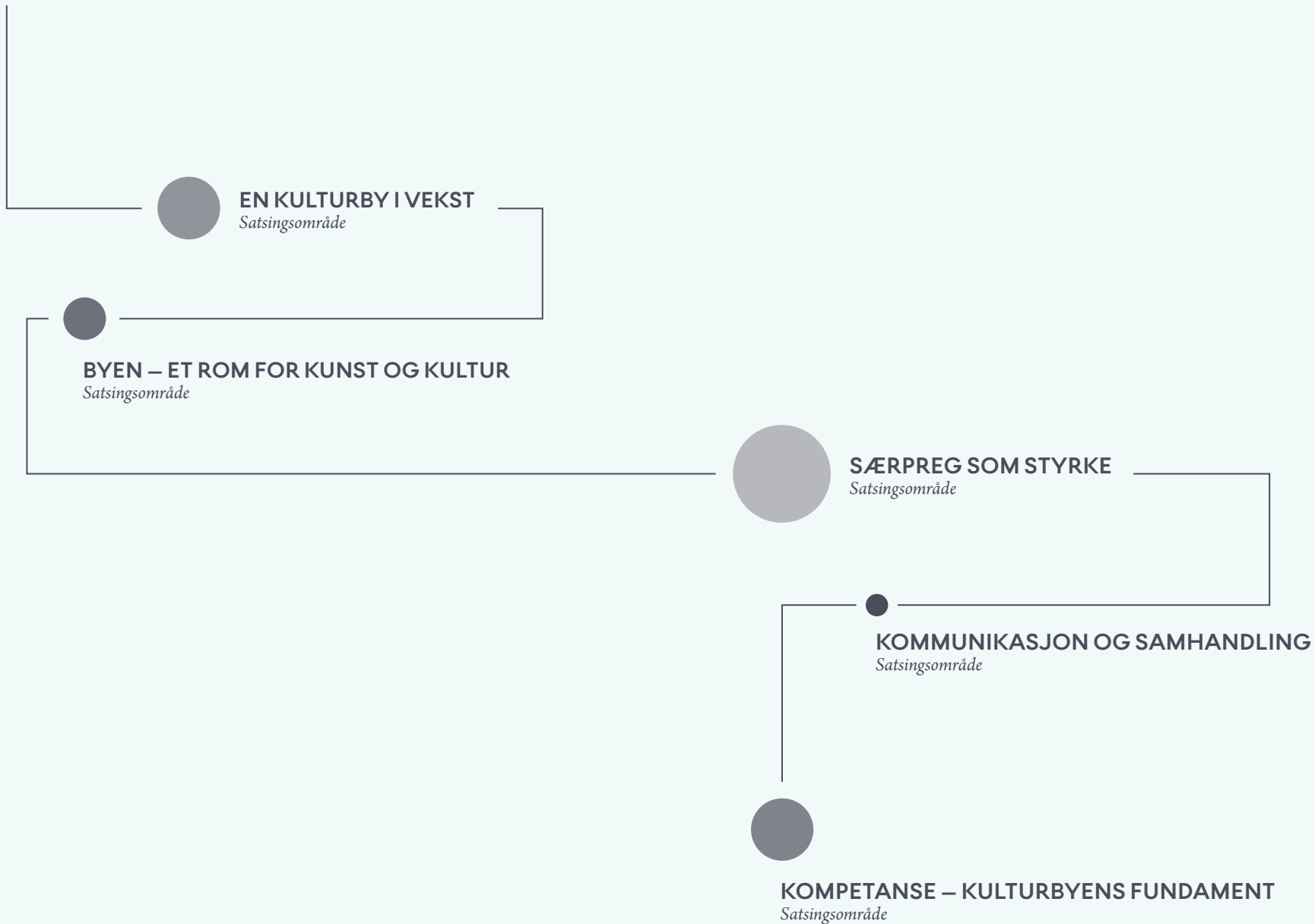
VÅRE VERDIER —————

- — Utforskende og mulighetsdrevet
- — Modig og risikovillig
- — Tradisjonsbærende og fellesskapsdannende
- — Åpen, inkluderende og brukerorientert

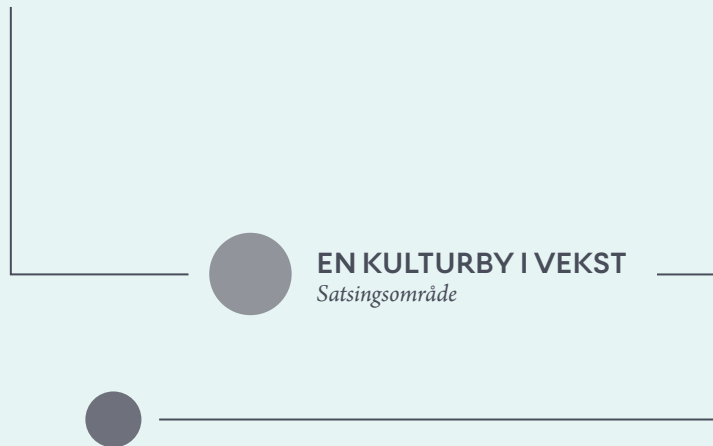
13

VÅRE STRATEGIER —————

- — Sikre kvalitet og særpreg i produksjon og formidling av kunst og kultur
- — Øke kompetansen i kunst- og kulturmiljøene og hos publikum
- — Være pådriver for utvikling av barn og unges kulturkompetanse og vektlegge estetiske fag i all opplæring
- — Styrke og sikre kommunikasjon utad, innad og på tvers
- — Videreutvikle samarbeidskultur og nettverksbygging
- — Sørge for tilstrekkelig og formålstjenlig kulturell infrastruktur i byplanlegging
- — Styrke kulturbyens internasjonale posisjon og attraktivitet

EN KULTURBY I VEKST

Satsingsområde

KULTURBYEN BERGEN HAR opplevd sterk vekst innen mange områder de siste 10 årene. I takt med befolkningsveksten er det også en rivende utvikling innen flere samfunnsområder, herunder kultursektoren. Både kunst- og kulturfeltet og aktørbildet som finnes innenfor feltet er preget av kontinuerlig endring. Dette gir både positiv tilvekst til byens mangfoldige kulturuttrykk og utfordringer med hensyn til offentlige virkemidler, herunder fleksible og gode rammevilkår.

Kulturbyen har en rekke kunnskapsrike og viktige aktører, ikke minst innenfor det frie kunstfeltet. I tillegg har Bergen tunge og tradisjonsrike institusjoner, en vital underskog av kulturentreprenører, og mange initiativrike enkeltpersoner og organisasjoner. Det er lang tradisjon for gründervirksomhet, og kulturgründere skaper økonomisk vekst innenfor de kreative næringene. Filmbransjen, designmiljøet og musikkbransjen har de siste årene hatt en positiv utvikling og kan vise til mange suksesshistorier. Vekstpotensial finnes i byens mange talenter innen samtlige kunstsjangre og kulturuttrykk. Alt dette utgjør grunnlaget for et sterkt og livskraftig kulturpolitisk område, som gir Bergen krefter til å sette dagsorden både nasjonalt og internasjonalt.

Byen er altså stor nok til å romme alle de perspektiver som trengs for å være i forkant som kulturby. Det er lange tradisjoner for å dra sammen og for at ulike fagmiljøer samarbeider på tvers. Dette muliggjør en utvikling

av komplette verdikjeder som gir grunnlag for videre vekst. Det vil være viktig å identifisere og støtte de drivkreftene som vil bidra til den ønskede utviklingen av Bergen som en kulturby med kvalitet og særpreg i produksjon og tilbud. Dette omfatter forhold som politiske rammebetingelser, finansieringskilder, teknologibruk og kunnskap om markedstrender som påvirker veksten innenfor kunst- og kulturfeltet i bred forstand.

Bergen har også en rik og mangfoldig blanding av akademiske kunnskapsmiljøer. Kunst- og designhøgskolen, Universitetet i Bergen, Høgskolen i Bergen og Norges Handelshøyskole, samt byens museer og arkiver, har relevante miljøer innenfor alt fra kildebasert formidling og åpen innovasjon til utdanning av kunstnere og kulturarbeidere. Disse institusjonene øker byens potensiale for vekst. Bergen kan i tillegg vise til mange gode eksempler på deltakerdrevet kunnskapsutvikling. Flere av landets mest velfungerende bransjeorganisasjoner og -initiativ er utviklet med kommunen som oppspiller og kontraktspartner. Av disse har noen utviklet seg til å bli nasjonale ressurser, mens andre har tydelige nasjonale ambisjoner.

Kunst og kultur som en viktig del av innbyggernes og byens identitet gjenspeiles i gode publikumstall og et publikum opptatt av kvalitet, mangfold og tilgjengelighet. Bergen kommune etablerte i 2011 Norsk Publikumsutvikling med det formål å samle kunnskap om publikum, og å øke kulturaktørenes bevissthet og kompetanse om hvem publikum er og hvordan de kan nå ut til nye publikumsgrupper. Dette er svært viktig i en tid da kultursektoren er både påvirket av, og en drivkraft for, den digitale transformasjonen som preger tiden vi lever i. Internett globaliserer og øker konkurransen om publikums oppmerksomhet. Markedet for kultur blir mer sammensatt. Vi får flere eldre, publikum blir mer spesialisert og nisjemarkedet vokser. Et stadig mer internasjonalt Norge skaper nye muligheter, både innenfor og utenfor landets grenser.

Bergen vokser ikke bare i befolkningsvolum, men også i utstrekning. Framtidig planarbeid må ta hensyn til å videreutvikle både et levende sentrum og vitale bydeler. Dette innebærer at det legges vekt på kulturlivets behov for lokalisering og samlokalisering, vedlikehold av eksisterende bygningsmasse og nye lokaler, samt innbyggernes aksjonsradius i forhold til tilgjengelighet, ønske og behov for egenaktivitet og opplevelser.

- — Tilby et virkemiddelapparat som møter framtidens behov for fleksibilitet og funksjonalitet innen kunst- og kulturområdet.
- — Utvikle en kunnskapsbasert kulturpolitikk bygget på erfaring, forskning og data om kulturelle endringer og de muligheter framtiden åpner for.
- — Gjennomføre jevnlige undersøkelser som kartlegger behovene i kulturfeltet og de rammebetingelser aktørene påvirkes av.
- — Bidra til å utvikle talenter og bygge robuste, kreative næringer gjennom et bredt sett av virkemidler.
- — Trekke kunst- og kulturmiljøene aktivt inn i videreutvikling av byen. Gjennom dialog og samspill skal det mobiliseres til å dele kunnskap, ideer og gi kreative innspill i konkrete prosjekt og planprosesser.
- — Bidra til økt kunnskap og metodisk arbeid for å nå ut til et bredere publikum.

BYEN – ET ROM FOR KUNST OG KULTUR

Satsingsområde

EN GOD BYUTVIKLINGSSTRATEGI for Bergen vektlegger kunst og kultur som helt sentrale elementer i byens utvikling. Byen kjennetegnes av et levende sentrum som er tradisjonelt, sterkt, dynamisk og eksperimentelt. Den kompakte byen preges av ærverdige kulturinstitusjoner, viktige kulturminner, og store offentlige plasser. I tillegg har egenartede nye visningsrom og framvekst av kulturinstitusjoner i utviklingsområder som Skostredet og Marineholmen skapt nye opplevelsesarenaer både for fastboende og tilreisende. Samspill mellom de ulike arenaene gir både fortrinn og kraft til en kvalitativ byutvikling, og gode synergieffekter mellom ulike virksomheter innenfor næring og kultur, estetikk og utforming. Bergens kulturakser er blitt et begrep som legger føringer for byens utseende, både i sentrum og for byens utvikling utover bykjernen.

Byen har lang tradisjon for å satse på utvikling av gode byrom som stimulerer til byliv, sosialisering og deltakelse. I neste omgang kan byrommenes utforming bli en attraksjon i seg selv, så som Den blå steinen. Det ligger mange muligheter både i midlertidig og varig bruk av byrom, herunder publikumsrettet aktivitet og skapende praksis på gateplan som inviterer til deltakelse. Bruken av byrom bevisstgjør innbyggerne om egen by. Kunst i offentlige rom bidrar til å forsterke både kvaliteten i ulike byrom og innbyggernes identitet til rommene.

Bergen har også endringsbare areal i bykjernen som gir potensiale for nyskaping av høy estetisk kvalitet. I disse områdene skal kunstnerisk

praksis og kulturell aktivitet gis gode vilkår. Det skal være enkelt å få tilgang til ubrukte soner og bygg til temporære kunst- og kulturprosjekter. Innbydende og tilgjengelige byrom vil øke så vel folkeliv som den generelle økonomiske utviklingen i et område.

Bergens definerte og særegne kulturakser gir gode forhold for kulturprodusenter og kunstinstitusjoner. De bidrar til økt oppmerksomhet og attraktivitet, og styrker tilgjengeligheten til kunst- og kulturopplevelser for publikum. Aksene gir gode samspillseffekter som kan videreutvikles for å styrke både produksjon og formidling av kunst og kultur.

I arbeidet med fortetting i bydeler og utvikling av lokale sentre langs bybanen er sosiale og kulturelle møteplasser avgjørende for utvikling av en god stedsidentitet. Kulturarenaer realiseres gjennom gjenbruk av bygg, sambruk og nybygg. En utvidelse av sentrum skaper nye muligheter, også for kunstnere og kulturaktører. Utvikling av kreative og kulturrike bydeler og sentre vil ha større sjanse for å lykkes, fordi de skaper bolyst og aktivitet som danner grobunn for andre etableringer. Ved å ta vare på byens og bydelenes unike karakter, øker også attraktiviteten for entreprenører, innovatører, investorer og besøkende.

Bergen har et kunst- og kulturmiljø med vilje til å dele kunnskap, ressurser og erfaringer, noe som har skapt behov for klyngedannelser og samlokalisering. Fysiske klynger vil være et springbrett for små og mellomstore kulturvirksomheters utvikling, og for videre deltakelse i nasjonale og internasjonale samarbeid.

Bergen er en historisk by med mange fredede og verneverdige bygninger, som huser museer, samlinger, gallerier og andre virksomheter. Bergen er også trebyen, med flere bevarte bylandskap, og den historiske identiteten er viktig og levende. Dette krever stor oppmerksomhet med hensyn til rehabilitering og vedlikehold for å sikre funksjonalitet og aktualitet ved bruk av byggene.

STRATEGIER FOR EN FRAMTIDSRETTET

INFRASTRUKTURELL SATSING

- — Vektlegge kunst og kultur i alle byutviklingsstrategier og plansaker.
- — Innføre et kulturmanifest som åpner for geografiske frisoner til spontane aktiviteter og temporær virksomhet. Byen skal eksperimentere med kunstneriske uttrykk som overrasker og åpner for innovasjon.
- — Styrke og videreutvikle byens sentrale kulturakser.
- — Utarbeide en arealstrategi som sikrer god infrastruktur for kulturfeltet, som møter befolkningsvekst og gir gode boområder.
- — Utarbeide oversikt over behov og lokaliseringmuligheter for fysiske klynger innen ulike fagmiljø.
- — Skape funksjonelle og tilpassede kulturarealer gjennom rehabilitering og vedlikehold av eldre bygninger.
- — Sikre bedre utnyttelse av kommunal eiendom til kunst- og kulturtiltak.
- — Sikre finansielt samarbeid mellom private, kommune, fylke og stat i utvikling og rehabilitering av kulturbygg.

SÆRPREG SOM STYRKE

Satsingsområde

I PLANPERIODEN ER DET et mål å styrke og videreutvikle kunst- og kulturbyens særpreg. Bergen er en smeltedigel for kunst og kultur der historie og samtid brytes i et mangfold av nyanser og variasjoner og der det satses både spisst og bredt. Edvard Grieg, Ole Bull, KODE sine samlinger og Det Hanseatiske Museum er eksempler på Bergens rike kulturhistorie, mens BIT Teatergarasjen, Carte Blanche, Bergen Kunsthall og Bergen Assembly er eksempler på aktører som gjør Bergen til en internasjonal samtidskunstby. Bergen som kunst- og kulturby har blitt et knutepunkt for det nordiske kreative uttrykket og har utviklet en kulturell selvsikkerhet med evne til å initiere og gjennomføre egne målsetninger. Bergen skiller seg fra andre byer med det enestående perspektivet om å la kunstens egenverdi og den retning kunsten tar være premissgivende for kunst- og kulturpolitikken. Byen har en utpreget debattkultur, og kulturprogrammet viser en høy grad av diskursive aktiviteter som samtaler, seminarer og foredrag. Mangfoldet i kunst- og kulturtilbudet, og en utpreget risikovilje til å satse på nye prosjekter og uttrykk, gir nasjonal og internasjonal anerkjennelse. Toleranse for gatekunst og graffiti i byrommene skiller også Bergen fra andre byer. Byen bygger sin kulturpolitikk på sterke kompetansemiljøer, gode produksjonslokaler, målrettede tilskuddsordninger, og særegne visningsarenaer.

Bergen preges av et bredt, sammensatt og vitalt kulturtilbud. Byen har en svært høy grad av kunstnerinitierte prosjekter og kunstnerstyrte arenaer. Dette er mulig gjort gjennom velfungerende og forutsigbare tilskudds-

ordninger og en god dialog mellom kulturaktørene og kommunen. Bergen er, og skal være, en produserende by; en by som gir rom for modige ideer, høye ambisjoner og særegne prosjekter. Omfattende innholdsproduksjon av høy kvalitet innenfor alle fagfelt kjennetegner byen. Dette gir sterke kompetansemiljøer som utfordrer mer etablerte institusjoner og bidrar til å sette dagsorden. Bergen gir rom til kreative og innovative nøkkelpersoner med høy kompetanse som bidrar til dynamikk i kunst- og kulturfeltet. De sterke profesjonelle fagmiljøene rekrutterer effektivt fra yngre mer uetablerte miljøer. Samarbeid og dialog mellom større og mindre aktører, og på tvers av fagmiljøer, bidrar til et lite hierarkisk kulturliv.

Kunst- og kulturlivet i Bergen har mange ambisiøse aktører på internasjonale arenaer. Som nummer to-by med et sterkt, internasjonalt orientert kulturliv er Bergen en viktig konkurrerende stemme til hovedstaden. Med bakgrunn i en sterk lokal forankring og særpreg gjør bergenske institusjoner og kunstnere seg bemerket både gjennom aktører som reiser ut, og gjennom små og store internasjonale kulturbegivenheter i Bergen.

STRATEGIER FOR Å VIDEREUTVIKLE BYENS SÆRPREG

- — Styrke Bergens profil som en produserende kunst- og kulturby, der særpreg, kvalitet og nyskaping vektlegges.
- — Satse internasjonalt og ligge i forkant gjennom å forsterke et kompetent og mulighetsdrevet kunst- og kulturfelt.
- — Framheve nyskaping i kunst og kultur som en del av byens identitet og selvforståelse.
- — Stimulere til åpen debatt, meningsbrytning og utvikling av markante stemmer.
- — Bidra til å realisere ambisiøse kulturpolitiske mål gjennom et helhetlig virkemiddelapparat.
- — Tale det bergenske kulturlivets sak overfor nasjonale bevillende myndigheter.

KOMMUNIKASJON OG SAMHANDLING

Satsingsområde

VERDEN BLIR STADIG MER kompleks, komplisert og grenseløs. Derfor må kommunikasjon i bred forstand aktualiseres og vektlegges. Kunst og kultur er kommuniserende av natur og bidrar til økt forståelse, samhold og toleranse. Samtidig skal kunsten stille spørsmål, provosere og gi nye perspektiver, noe som igjen kan inspirere til innovasjon og fornying. Dette er viktig innenfor en rekke samfunnsområder, derfor bør kulturperspektivet være en naturlig del av alle kommunale utviklingsprosesser. En styrket og åpen dialog mellom politikkområder som kultur, utdanning, byutvikling og helse vil gi store positive gevinster.

God kommunikasjon mellom kommunen og de ulike kunst- og kulturaktørene har dannet grunnlaget for å utvikle byens kunst- og kulturpolitikk. Denne kommunikasjonen bør fortsatt styrkes, og kommunens målsetninger og strategier skal være åpne og tydelige. En forenkling av søknadsprosesser, saksbehandling og kontroll vil bidra til en enklere og mer forutsigbar hverdag for kulturaktørene, samt stimulere til økt produksjon. Det må også være enkelt å orientere seg om tilskuddsordninger, kurstilbud, tjenester, tilgjengelige lokaler, faglige nettverk og andre kommunale ressurser.

Kulturbyen Bergen skal stimulere til et menings- og ytringsmangfold og sikre at ulike stemmer har gode formidlingsarenaer, både fysiske og digitale. Ytringsmangfoldet skal omfatte alle deler av befolkningen, uavhengig av etnisk, sosial eller kulturell bakgrunn. Kulturinstitusjonene skal ha en viktig rolle som ytrings- og formidlingsarenaer, med økt fokus på å inkludere og nå ut til nye brukergrupper.

Den digitale utviklingen har både forenklet og komplisert kommunikasjonen med publikum. Samtidig som det er enkelt å distribuere og hente informasjon via nettet, så er det stadig vanskeligere å bli synlig i det store mangfoldet av tilbud og informasjon. Å bygge kunnskap om digital kommunikasjon og bidra til bedre bruk av digitale medier vil stå sentralt neste tiårsperiode. Tilskudd til nettbasert profilering og markedsføring av kunst og kulturtilbud samt økt prioritering av kommunens egen nettformidling, vil gjøre det enklere for publikum å holde seg orientert om tilbudet. Dette bidrar til økt publikumsoppslutning og at nye publikumsgrupper får tilgang.

Den digitale kommunikasjonen må ikke oppfattes som enveis, m.a.o kun som et tilbud til brukere. Minst like viktig er tilrettelegging for at innbyggerne kan ta sine evner og ferdigheter i bruk gjennom egne bidrag i nettsamfunnet. Potensialet i ressurser, kunnskap og innsats som finnes hos befolkningen kan omdannes til varige verdier gjennom crowdsourcing og annen tilrettelegging.

Digital utvikling har medført et sterkt økende tilbud av kunst- og kulturopplevelser på nett. Samtidig som teknologien åpner for en rekke positive muligheter når det gjelder publikumsrettet virksomhet og internasjonal utveksling av kunst og kultur, så kan den også true både åndsverksrettigheter og inntektsgrunnlag. Det er derfor viktig å arbeide for å sikre rettigheter knyttet til kommersiell utnyttelse av åndsverk i digitale medier.

Til tross for at de fleste kommuniserer uanstrengt og utbredt via digitale medier, så er de fysiske møteplassene fortsatt svært viktige. Publikum etterspør i økende grad den unike, fysiske fellesskapsopplevelsen. I tillegg vil egnede og sentrale produksjons- og formidlingslokaler være avgjørende for god kommunikasjon og erfaringsutveksling mellom aktører i de

produserende kunst- og kulturmiljøene. Fagspesifikke nettverks- og medlemsorganisasjoner som samarbeider om kursvirksomhet og faglige treff vil også bidra til å styrke kommunikasjonen og kunnskapsdelingen på tvers av fagmiljø og generasjoner.

Bergen er seg bevisst sin rolle som knutepunkt og tyngdepunkt i Hordaland og Vestlandet og ønsker å styrke denne statusen. God kommunikasjon med fylkeskommuner og kommuner er et nøkkelpunkt her.

Bergen til verden har vært en målsetning for kommunens internasjonale plan for kulturfeltet. Den internasjonale formidlingen av kunstbyen Bergen må fortsatt styrkes. Bergen skal fortsatt profileres som en kunst- og kulturby på høyt internasjonalt nivå med røtter i tradisjonen og preget av nyskaping, dristighet og særpreg. Dette bør kommuniseres konsekvent og gjennomgående ved all profilering av Bergen i nasjonal og internasjonal sammenheng.

STRATEGIER FOR Å STYRKE OG STIMULERE TIL

KOMMUNIKASJON I KULTURBYEN

- — Sikre god kommunikasjon mellom kommunen og kunst- og kulturlivet preget av åpenhet, fleksibilitet, enkle søknads- og rapporteringsrutiner og lett tilgjengelig informasjon.
- — Bidra til å utvikle gode metoder for kommunikasjon mellom kulturaktører og publikum, både digitale og analoge.
- — Styrke kommunikasjonen på tvers av kunstneriske fagfelt gjennom gode møteplasser, tverrfaglige kurs og sterke nettverksorganisasjoner.
- — Stimulere til dialog og åpenhet på tvers av ulike kommunale faginstanser og politikkområder. Bidra til at kunstneres ressurser og det kulturelle perspektivet blir ivaretatt og utnyttet innenfor alle samfunnsområder.
- — Videreutvikle gode relasjoner til Hordaland og Vestlandet.
- — Bygge en gjennomgående profilering av Bergen som en attraktiv og internasjonal kulturby, ledende innenfor nyskaping og innovasjon på alle områder.
- — Legge til rette for at et mangfold av stemmer skal få mulighet for å uttrykke seg gjennom kunst og kultur på ulike arenaer, både fysiske og digitale.

KOMPETANSE – KULTURBYENS FUNDAMENT

Satsingsområde

ET MANGFOLD AV UTDANNINGSINSTITUSJONER, bibliotek og arkiv, kunstinstitusjoner, muséer, nettverksorganisasjoner, samt en høyt kvalifisert kunstnerstand, utgjør kulturbyens fundament og utviklingsressurs. Institusjonene bidrar til verdifull sysselsetting innen kunst- og kulturfeltet, til viktig kunnskapsforvaltning og kompetanseoverføring, og til formidling av både historisk og samtidig kunst og kultur. I tillegg er utøvende og skapende kunstnere en kompletterende og vital del av byens samlede kunst- og kulturfaglige kompetanse. Faglige nettverk og organisasjoner spiller dessuten en viktig rolle for nødvendig kompetanseutvikling innen alle fagfelt. Konsentrasjon av høy kunstfaglig kompetanse og aktivitet, samt kulturfaglig formidling og opplevelse, bidrar til å utvikle sterke og varierte fagmiljøer. Interessant og aktuell diskurs i disse fagmiljøene skaper igjen grobunn for nødvendig fornying.

Bergen kjennetegnes av høyfrekvent kompetanseoverføring mellom amatør og profesjonell, på tvers av politikkområder, mellom ulike institusjoner og fagfelt, og på tvers av generasjoner. Samarbeid mellom institusjoner,

fagmiljø og kulturliv styrker byens samlede fagkompetanse innen kunst- og kulturfeltene og bidrar til bedre ressursutnytting.

For å bygge kompetanse, samt utvikle talent og skape engasjement blant framtidens kulturutøvere og kulturpublikum, er det avgjørende å starte tidlig og tenke langsiktig. Kulturskolen, biblioteket og lokalt kulturliv utgjør grunnfjellet i utvikling av barn og unges kulturkompetanse. Det er et stort behov for kompetente lærerkrefter, både innen opplæring og formidling av kunst og kultur til barn og unge. Sterk fagkompetanse bør prioriteres både i allmennutdanningen i grunnskolen, i fagfordypning i kulturskolen og i opplæring gjennom frivillige lag og organisasjoner. God kvalitet på undervisning og formidling av kunst og kultur vil skape interesse og entusiasme for feltet, og samtidig sikre framtidig rekruttering til høyere kunstutdanning. Barn og unge med særlig interesse for og talent innen kunst og kultur skal gis mulighet til faglig fordypning og oppfølging. Dette forutsetter tett samarbeid mellom ulike fagmiljø både i og utenfor bygrensene.

Bergen har ledende institusjoner innenfor høyere kunst- og kulturutdanning som representerer en uvurderlig ressurs for å bygge ekspansive og sterke kunstmiljøer i kulturbyen. Solid og internasjonalt anerkjent undervisningskompetanse har resultert i både kvantitativ og kvalitativ vekst i studentmassen. Det har også blitt utviklet flere nye kunstfaglige utdanningsretninger i takt med fagmiljøenes behov og etterspørsel. Likevel er det fortsatt behov for å videreutvikle utdanningstilbudet, særlig innen scenekunst og filmproduksjon.

Det er i dag en rekke krav og forventninger som møter en kunstner eller kulturarbeider etter endt utdanning. Å drive egen virksomhet krever en kompleks og sammensatt kompetanse om entreprenørskap og selskapsdrift. I mange tilfeller kreves det også kjennskap til internasjonal infrastruktur og distribusjon. De ulike nettverksorganisasjonene er viktige bidragsytere til kompetanseutvikling, blant annet gjennom kurs innen profilering, rettighetsspørsmål og økonomistyring.

Bergen har et rikt og levende frivillig kulturliv som utgjør en viktig arena for dannelse, læring og opplevelser for alle aldersgrupper. Kompetansen og innsatsen i det frivillige kulturlivet gir viktige bidrag til byens kulturelle

bredde og mangfold. Samtidig er det en svært viktig rekrutteringsarena til profesjonell kunst- og kulturutdanning, og er i tillegg med på å bygge et kompetent og interessert kulturpublikum. Arbeidet for det frivillige kulturlivet må fortsatt styrkes og videreutvikles til beste for kulturbyen Bergen.

Bergens varierte og stadig voksende kunst- og kulturliv gir muligheter for økt allmenn kulturdelaktelse. Synliggjøring, tilgjengelighet og aktiv formidling er viktige aspekter for å nå nye publikumsgrupper og skape bredere tilhørighet og eierskap til kulturen. Bibliotekene, kultur- og debattarenaene og mediene er viktige bidragsytere for å formidle kulturaktivitet, og kvaliteten på formidlingen avhenger av den kulturfaglige kompetansen ved disse institusjonene. Økt kunnskap og bevissthet om publikum er også avgjørende for å nå bredt ut og inkludere nye brukergrupper.

Byens kunstnere og kulturprodusenter besitter både kunnskaper og ferdigheter som kan være av stor verdi for andre samfunnsområder.

En bedre utnyttelse og verdsetting av kunstnerisk kompetanse kan bidra til utvikling av innovative produkter og tjenester, i planlegging og utvikling av bomiljø og bystruktur, til nytenking innen formidling, kommunikasjon og inkludering, og som en overordnet ressurs for alternativ og nyskapende virksomhet.

Den sterke kompetansen i kunst- og kultursektoren øker byens bostedsattraktivitet og åpner for at flere nasjonale institusjoner og funksjoner kan legges til Bergen. Bergen skal ha landets sterkeste kultur- og kunnskapsmiljø utenfor Oslo og utgjøre en reell utfordrer til hovedstaden når det gjelder forskning og utdanning, kritikk og debatt, samt produksjon og framføring av kunst og kultur.

- — Legge til rette for barn og unges deltakelse i kulturliv og kunstnerisk virksomhet.
- — Satse på kunnskapsbasert formidling og undervisning av kunst- og kultur i skolen og gjennom offentlige institusjoner, og arbeide for flere kunstrettede utdanninger.
- — Bygge broer mellom opplæring og talentutvikling, høyere utdanning og det profesjonelle kunst- og kulturfeltet.
- — Styrke muséer, arkiv og bibliotek som samfunnsrelevante kulturformidlingsarenaer og kunnskapsforvaltere.
- — Bedre kompetansen innen entreprenørskap og selskapsdrift hos kunstnere og kulturarbeidere.
- — Utvikle publikums kulturkompetanse.
- — Øke bruken av kunstkompetanse innenfor andre samfunns- og næringsområder.
- — Bidra til å utvikle innovative prosjekter som kan gi grunnlag for statlige investeringer og bevilgninger.

KULTURSTRATEGI FOR BERGEN 2015 — 2025 legger overordnede rammer for kunst- og kulturpolitikken. Den skal følges opp av en rekke handlingsplaner med konkrete forslag til initiativ og tiltak som tar utgangspunkt i de strategier som framkommer i dette dokumentet. I tråd med god praksis skal det nedsettes faglige råd og innspillgrupper, som skal bidra med kompetanse, innsikt og framtidsvyer til beste for byen. Bergen har høye kulturpolitiske ambisjoner som påvirker og inkluderer mange ulike fagmiljø og offentlige instanser. Samtidig som det skal være et element av kultur i alt, skal kulturen også være en drivkraft og en nøkkel til å løse mange av byens utfordringer. Dokumentet forplikter derfor til samhandling mellom en rekke fagetater i kommunen.

MAN TRENGER IKKE å reise til verdens ende for å oppleve det eventyrlige, det forunderlige, det dramatiske, eller det som berører oss som mennesker. Dette finnes i våre nære omgivelser, i byen som omgir oss.

Bergens regnvåte gater, kaier, torg, allmenningen, og bebyggelse hvisker alle sine historier. Dersom du gir deg tid til å lytte, skraper litt i overflaten, løfter blikket og er nysgjerrig, så blir du belønnet. Da oppdager du byens historie, men også historiene om hvem du er, hva som gir deg fotfeste og tilhørighet, enten du er født bergenser eller er blitt det. Kulturhistorie handler om kontinuitet, og er fortellingen om din plass i historien. Gjennom den finner du nøkkelen til både fortid og framtid.

Marianne L. Nielsen

SAKNR 179-15
EMNEKODE 3004
ARKIVSAK 201206497

Til Byrådsavdeling for kultur, næring, idrett og kirke

BERGENS KULTURSTRATEGI 2015 — 2025

Bergen bystyre behandlet saken i møtet 240615 sak 179-15 og fattet følgende vedtak:

1. — Bystyret slutter seg til Bergens kulturstrategi 2015 — 2025 slik den fremkommer i saksutredningen.
2. — Bystyret vil at kulturstrategi for 2015 — 2025 legges til grunn for fremtidige fagplaner og tiltaksplaner.

BYSTYRETS BEHANDLING

Følgende representanter tok ordet:

Petter Nilsen (H), Ruth Sølvi Brudvik (A), Åsta Årøen (V), Rebekka Ljosland (KrF), Åse Simonsen (SV) og Torstein Dahle (R).

FORSLAG FREMSATT I BYSTYRET

Åse Simonsen (SV) fremsatte følgende tilleggsforslag i fire punkt:

1. — **Byen – et rom for kunst og kultur**
En solid infrastruktur er nødvendig for at aktørene i denne byen kan fortsette å produsere gode kunstuttrykk. Dette innebærer i vår definisjon både fysisk infrastruktur som øvingslokaler, kulturkontor, visningsarenaer, konsertlokaler av ulik størrelse og ulik pris, i tillegg til kommunikasjonskanaler som plakattekker der kulturaktørene kan nå ut til publikum med informasjon om sine arrangement.

2. — Kompetanse – kulturbyens fundament

Våre strategier:

Styrke utdanningstilbudet til kulturaktører og utøvere, bl.a. etter modell av BRAK-faget ved HIB.

3. — Strategier for å styrke og stimulere til kommunikasjon i kulturbyen

Fortsatt styrke og utvikle bibliotekenes rolle som møtested, debattarena og kulturarrangør. Med dette gi tilgang til alle som måtte ønske å ta i bruk tilbudet, som ikke har tilgang etter dagens regler, herunder papirløse.

4. — Strategier for å utvikle kulturbyens særpreg

Styrke bydelskulturen, for å sikre bredde og rekruttering. Kulturskolen og utvikling av institusjoner i de største bydelene er en forutsetning.

MERKNADER FREMSATT I BYSTYRET**Ruth Brudvik (A) fremsatte på vegne av A følgende merknad:**

«Bystyret ønsker en satsing på musikknæringen i Bergen. Musikkindustrien er viktig for byen og bidrar til å sette Bergen på kartet både nasjonalt og internasjonalt. Bystyret ønsker at styrking av selskaper som jobber med kommersielle aktører, samt forbedring av utdanningsmuligheter og musikkturnisme også er en del av Bergen kommunes satsing innenfor kultur og næring. Bystyret mener også at dagens virkemiddelapparat, herunder Innovasjon Norge, bør tilpasses bedre til bedrifter i musikknæringen.»

Åse Simonsen (SV) fremsatte på vegne av SV følgende merknad:

«For at Bergens kulturliv skal kunne vokse videre, trengs nye progressive tiltak som sikrer utvikling og rekruttering i en fortsatt sterk kultursektor:

- a. — Åpne prosjektmidler.
- b. — Utvidet tilgang til Bibliotekene.
- c. — Utvikling av litteraturhuset som debattarena og arnested for unge forfattere.
- d. — Sikre billig og bred tilgang til kulturskolen og AKKS.
- e. — Satse på utdanningstilbud for utøvere og kulturaktører.
- f. — Sikre gode rammebetingelser og økonomiske vilkår for det frie feltet.

- g. — Øke satsningen på bydelskultur. Både med utvikling av kulturell infrastruktur, som lokale kulturhus og biblioteksfilialer, samt økt satsning på lokale breddeaktører, herunder korps, kor og teatergrupper.
- h. — Sikre at viktige kulturinstitusjoner forblir i offentlig eierskap.
- i. — Rekommunisere Bergen Kino.
- j. — Satsning på kompetanseheving og utvikling gjennom langsiktige arbeidsstipender for utøver.
- k. — Styrke studentkulturen, gjennom bevilgninger, oppfølging og utdanning.»

Torstein Dahle (R) fremsatte på vegne av R følgende merknad:

«Bystyret viser til uttalelsen til Ungdommens bystyre, og de er «[...] er skuffet over at vi ikke har blitt inkludert i utarbeidelsen av planen. Istedenfor å gi oss et «ferdig» dokument, hadde det vært flott om vi kunne blitt inkludert i prosessen tidligere. Vi har en egen komité som jobber med kultur, som hadde vært mer enn interessert i å komme med sine innspill. Som sagt påvirker kultur barn og unge veldig mye, og Ungdommens Bystyre representerer alle 57 000 av dem i Bergen, derfor syns vi det er viktig at vi blir inkludert i utarbeidelsen av slike store planer.» Bystyret deler deres kritikk.»

VOTERING _____

Innstillingen ble vedtatt enstemmig.

Åse Simonsens tilleggsforslag punkt 1 – 4 fikk 7 stemmer (SV+R+Sp+BY) og var dermed falt.

Merknad fra A, fremsatt av Ruth Sølvi Brudvik (A), fikk tilslutning fra V, SV, R, MDG, Sp og BY og var dermed falt.

Merknad fra SV fremsatt Åse Simonsen (SV) fikk tilslutning fra R og var dermed falt.

Merknad fra R fremsatt av Torstein Dahle (R) fikk tilslutning fra A, SV, MDG og Sp og var dermed falt.

KOMITE FOR KULTUR, IDRETT OG NÆRING BEHANDLET SAKEN

I MØTET 160615 SAK 46-15 OG AVGA FØLGENDE INNSTILLING _____

Komiteens innstilling er likelydende med bystyrets vedtak.

UNGDOMMENS BYSTYRE BEHANDLET SAKEN

I MØTET 180615 SAK 28-15 OG AVGA FØLGENDE UTTAELSE _____

Ungdommens Bystyre har formet en gruppe på tvers av komitéene som skulle jobbe med Bergens Kulturstrategi for 2015 til 2025. Vi ser at det er en generelt flott plan, men vil kommentere følgende:

Vi ser med en gang at det er en veldig stor og overordnet plan og at derfor blir det utfordrende å få med alt som skal skje i løpet av ti år på sytten sider. Det står at planen skal bli fulgt opp av andre mer konkrete handlingsplaner, og at denne planen skal bli brukt som en «ledestjerne» for disse. Vi ser mer på denne planen som hvordan vi ønsker Bergen skal se ut i løpet av ti år, istedenfor hvordan Bergen skal se ut om ti år. Det blir mange fine ord, men før vi får se disse konkrete handlingsplanene, virker disse bare tomme. Det står ikke noe bindende om at dette må skje. Ettersom vi alle vil ha denne utrolige kulturbyen som blir beskrevet i denne planen, ønsker vi å bli forsikret om at dette blir gjort.

Kulturen til en by påvirker oss unge kanskje mer enn noen andre, derfor er det viktig at byen er tilrettelagt for oss, og at det skal bli mer fokus på oss. Det står en del om barn og unge i planen, som vi synes er kjempebra, men vi vil ha enda mer. Barn er fremtiden, det er vi som skal videreføre denne «kulturbyen». Det står at det skal være: «Et mangfold av kulturopplevelser av høy kvalitet – for alle.» Det håper vi dere får til, ettersom kulturlivet preger oppveksten til barn utrolig mye og derfor burde alle få mulighet til å ta del i det. I en tid hvor teknologien er i stort fokus er det viktigere enn noen gang å få kulturtilbudene mer attraktive. I prosessen med å gjøre kulturtilbudene mer attraktiv, ville det å senke prisene og informere unge hvilke tilbud som fins, vært en stor hjelp.

Vi er veldig glad for at Bergen har en slik tverrpolitisk kulturstrategi, og vi mener det er viktig at denne tradisjonen fortsetter i fremtiden, men Ungdommens Bystyre er skuffet over at vi ikke har blitt inkludert i utarbeidelsen av planen. Istedenfor å gi oss et «ferdig» dokument,

hadde det vært flott om vi kunne blitt inkludert i prosessen tidligere. Vi har en egen komité som jobber med kultur, som hadde vært mer enn interessert i å komme med sine innspill. Som sagt påvirker kultur barn og unge veldig mye, og Ungdommens Bystyre representerer alle 57 000 av dem i Bergen, derfor syns vi det er viktig at vi blir inkludert i utarbeidelsen av slike store planer.

BYRÅDET INNSTILLER TIL BYSTYRET Å FATTE FØLGENDE VEDTAK ———
Byrådets og komiteens innstilling er likelydende.

Bystyrets kontor, 30. juni 2015

Nina E. Steimler

FØRSTEKONSULENT

PUBLISERT AV

Byrådsavdeling for kultur, næring, idrett og kirke

PROSJEKTLEDER

Øyvor Johnson, seksjonssjef ved Seksjon for kunst og kultur

DESIGN

Haltenbanken

TRYKK

Bodoni AS

PAPIR

Amber Graphic 240 g / Munken Polar Rough 100 g

OPPLAG

750

BERGEN KOMMUNE

BERGEN KOMMUNE